

„ИМЕТО Е ЗНАК ЕПОНИМИ В НЕФРОЛОГИЯТА“

Добрин Паскалев

За автора и книгата

Започнал изследователска работа от студентската скамейка, първо по патоанатомия, а после по вътрешни болести, възпитаник на Медицинския университет – Варна, доц. Паскалев остава и до днес свързан с неговите студенти – медици и други здравни професионалисти. Автор и редактор е на учебници, учебни ръководства и помагала. Последните попълнения в тази редица са учебниците „Вътрешни болести за специалисти по здравни грижи“ (2018) и „Биохимични аспекти на някои заболявания. 37 клинични случая“ за студенти по медицина, дентална медицина и фармация (второ преработено и допълнено издание, 2019). Дългогодишен ръководител на Учебно-научния сектор по нефрология и диализа при Медицинския университет – Варна, доц. Паскалев посвещава голяма част от научната си работа на жизненоважни проблеми на бъбречноболните, в т.ч. и на диализните пациенти. Той е пионер в лечението с еритропоетин при хронична бъбречна недостатъчност в България, участник в екипа, осъществил първата трансплантация на бъбрек от жив донор във Варна.

Проучванията на доц. Паскалев за видни личности и забележителни събития от историята на медицината са не само обект на голям интерес у нас, но и много цитирани в световните научни бази данни. Признание за неговите научни компетенции и приноси е участието му в редколегиите на списанията „Нефрология“ (Санкт Петербург), „Варненски нефрологичен форум“, „Сърце – бял дроб“ и „Асклепий“.

Появата на всяка от поетичните книги на доц. Паскалев, а те са вече шест, се превръща в

културен празник. Много са любителите на неговите красиви, нежни, захващащи душата стихове.

Неговата нова книга „Името е знак Епоними в нефрологията“ не е просто занимателно и полезно четиво. В нея намираме от всичко, което той притежава: висока медицинска ерудиция, култура, отлично познаване на историята на науката и на медицината в епохата, която изследва, изключителна добросъвестност към фактите, възможност да се издигне до техния синтез и да представи картината на развитието на познанието, като запазва атмосферата на автентичност на неговите герои.

Върху повече от 200 страници авторът е събрал историите на всички, които благодарение на своя търсачески дух са дали имена на структури, функции, симптоми, синдроми и болести в областта на бъбречната анатомия, физиология и патология. Обособени са три раздела: Функционални, биохимични и микробиологични изследвания; Анатомични обекти; Заболявания и синдроми. Оформлението им е еднотипно, но и елегантно графично представено – кратка информация за епонима, биографични данни, портрет на изследователя (един или повече), връзките му с епоними извън нефрологията или с други открития, заслужаващи внимание. Много от текстовете са илюстрирани със схеми, рисунки, снимки, които правят разбирането им по-ясно. Към всеки епоним има ползвана литература, което би могло да улесни научното любопитство на читателите. Даже само бегъл поглед върху съдържанието на малките на пръв поглед истории дава представа за огромния труд, положен от автора, за да ни предложи общо познание, но със значими и интригуващи подробности. Всеки от посочените раздели разкрива както общи, така и специфични явления и

закономерности, с които любознателният читател би могъл да попълни своите знания за развитието на медицината. Първият раздел – Функционални, биохимични и микробиологични изследвания, макар и само с девет имена, показва колко бързо и трайно химията и микробиологията на границата между XIX–XX век влизат в диагностиката на бъбречните заболявания. Историята на Анатомичните обекти (15 имена) започва от XVII век, от възхода на анатомията, свързан с университетите в Болоня, Падуа, с използване на микроскопа, с имената на М. Малпиги, Джовани Моргани, Белини, и продължаваща в XVIII–XIX век. Разкриването на причинната връзка между симптомите на заболяванията и техните органни поражения *post mortem* (Моргани, 1761) поставя началото на нови клонове в медицината, на първо място патологоанатомията. Историите, които ни предлага доц. Паскалев, будят размишления за влиянието на епохата (ятромеханиката), за взаимната връзка между науките, за анатомите, които често са и лекуващи лекари, в т.ч. хирурзи. В раздела за Заболявания и синдроми (34 епонима, но надвишаващ ги брой имена) болшинството наименования са получени в края на XIX и първата половина на XX век в условия на интензивно развитие на науката, обособяването на специалности, взаимното им потенциране и силно изразено в световен мащаб професионално общуване.

Най-голямата заслуга на доц. Паскалев е, че с новата си книга той, макар и в необичайна форма, разказва толкова много и така увлекателно за бъбреците, благодарение на които „ние сме това, което сме“. Изключителен разказ за пътя, който изминават откриватели и обикновени лекари, за да достигнат до знания, с които ще бъдат намалени страдания и смърт, причинени от бъбречните болести!

Достойнство на „Епоними в нефрологията“ е, че наред с основния разказ в книгата текат и други, странични разкази. Именно те я правят многопластова, изпълнена с разнообразни послания, от които всеки може да извлече толкова, колкото му позволяват собствените рецептори, позиция, светоглед, професионални и културни интереси и познания.

Но сигурно е, че от богатството ѝ ще черпят всички: студенти, лекари, университетски преподаватели, неизкушени от медицината читатели.

Студентите ще имат един различен учебник по нефрология, а по-напредналите – възможност да проверяват знанията си. Ще могат да навлязат в историята на основни медицински специалности през последните три-четири столетия; ще усетят значението на внимателното наблюдение на процесите в човешкия организъм, поставянето на въпроси и търсенето на отговори. Заедно с героите

на доц. Паскалев те, бъдещи откриватели, ще се разхождат из европейските университети, които много преди днешните комуникационни технологии са били в „мрежи“ и контакти. Ще се срещат с примери на доблест, отстояване на принципи, почит и уважение на учениците към учителите и с това ще попълват историята на лекарската професия, която тепърва ще опознават, за да я практикуват.

Лекарите ще освежат познанията си за бъбречната патология, ще си припомнят или ще вникнат в историите, които се крият зад познати епоними на болести, синдроми, диагностични тестове; ще възстановят картината на развитието на медицинското познание; ще осмислят факти от историята на лекарската професия, на трудния път на изследователите. Ще проникнат в личния живот на немалко видни лекари, в техните „хобита“ – литература, музика, живопис, история, спорт. Могат да получат огромен стимул за размишления – необходимо стъпало в самоусъвършенстването – професионално и лично.

Университетските преподаватели и изследователи ще надникнат в университетите от XVII до XX век – порядки, обучение, докторски тези, в изменящите се заглавия на фундаменталните учебници по медицина; ще се окуражат от трънливия път на успешни изследователи. Ще имат примери за етика на научното първоавторство, етика и морал във взаимоотношенията между учители и ученици. Загрижеността и помощта на старшите в академичната йерархия за талантливи, но изпитващи затруднения ученици е затрогваща, а в редица случаи се превръща в дар за науката и човечеството. Не са малко случаите, когато учениците, добили известност и слава, поемат да бъдат лекуващи лекари на своите учители; да изразят почит и уважение, като издадат посмъртно произведенията им, като защитят приоритета им в науката. Моралните устои подлежат непрекъснато на проверка.

Неизкушените от медицина читатели ще намерят море от общокултурни факти, сентенции и според избраната навигация ще плават в него успешно. Няма да бъде изненада, ако генерират въпроси и идеи, които да са от обща полза.

Ако една малка част от възможното се случи, доц. Добрин Паскалев може да бъде доволен, че неговият изследователски и писателски труд е възнаграден, защото е довел до движение в умовете и душите на хората, към които е адресирана книгата. Всички, които познаваме личността и творчеството на автора, ще можем да кажем, че той и този път блестящо е изпълнил мисията, която му е отредена: „Да създава мостове – мостове между експериментална и клинична медицина, между медицина, история и култура и най-вече

между хората!“ Строежът на такива мостове е щастие и мъдрост!

През 1965 г. в словото си при откриване на надгробнието на М. Малпиги (1628-1694), епископът на Болоня намира пълно покритие между образа и дейността на великия учен и идеалния образ на лекар и учен, създаден от св. Бернар векове по-рано:

Ако разширяваш познанието си, това е любознателност.

Ако жадуваш слава, това е суета.

Ако се домогваш до пари, това е позор.

Ако създаваш ново лекарство (лечение), това е хуманизъм.

Ако усъвършенстваш себе си, това е мъдрост.

*Доц. д-р Невяна Фесчиева, д.м.
председател на Българското дружество
по история на медицината*

Д-р Добрин Паскалев е роден на 25.12.1954 г. в гр. Варна, където завършва средно и висше образование през 1980 г. в Медицински университет-Варна. Продължава да работи в своята Alma mater и до днес. Лекар второ поколение, той има признати две специалности - по вътрешни болести (1985) и по нефрология (1988). От 1995 г. е „доктор по медицина“, а от 2004 г. е доцент по нефрология.

Д-р Д. Паскалев е автор и съавтор на повече от 150 научни статии, съобщения, монографии, учебници и ръководства по медицина със 166 цитирания у нас и в чужбина. Специализирал е в Рощок (Германия) и Санкт Гален (Швейцария) вътрешни

болести и нефрология. Член е на редакционните колегии на български медицински списания („Сърце-бял дроб“, „Асклепий“ и др.), както и на списание „Нефрология“, Санкт Петербург, Русия.

Като лекар в Клиниката по нефрология и диализа, УМБАЛ „Св. Марина“, Варна, д-р Д. Паскалев участва в европейско проучване на човешкия рекомбинантен еритропоетин при диализни пациенти (1990-1992), в резултат на което препаратът е официално регистриран в България, а през 1995 г. е признат за „животоспасяващо и поддържащо средство“. В периода 2009-2015 г. той е включен в екипа, осъществил първите бъбречни трансплантации във Варна.

Д-р Д. Паскалев има определен интерес и към история на медицината, като през годините е публикувал свои проучвания за видни учени – Вилхем Рьонтген; Леополд Ауенбругер - откривател на перкусията; Рене Лаенек - изобретил стетоскопа; Георг Хаас и Георг Гантер - пионери на диализното лечение, както и за българските основоположници на вътрешната медицина - професорите Стоян Киркович, Владимир Алексиев и др. Автор е и на статия за д-р Захарина Димитрова, първия български хистолог, описала структурата на пинелната жлеза (1901), но за дълго останала в сянка.

Д-р Д. Паскалев има издадени шест стихосбирки. Сътрудник е на Алманаха за литература, наука и изкуство „Света гора“ (Велико Търново). През 2005г. е носител на първа награда от Националния литературен конкурс „Любовта, без която не можем“. През 2021г. е награден с отличителен знак „Синя лента“ на Медицинския университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“- Варна.